

Hätäkeskuslaitos
PL 112
26131 PORI

PELASTUSTOIMEN HÄTÄKESKUSRYHMÄN VASTAUS LAUSUNTO PYYNTÖÖN HAK/2011/228

Lausunnon aiheena oleva ohje on varsin laaja ja monitahoinen. Sen vaikutuspiirissä ovat käytännössä kaikki 112-rajapinnalla työskentelevät viranomaiset, vaikka se onkin selvästi tarkoitettu hätäkeskuspäivystäjän käsikirjaksi. Näin, vaikka ohje ei sidokaan viranomaisia sellaisenaan, se käytännön toimintatapana säätelee varsin monimutkaista yhteistyöverkostoa. Pelastustoimen hätäkeskus ryhmä on pyrkinyt ottamaan myös tämän näkökulman huomioon tätä lausuntoa antaessaan.

Tästä syystä on myös toivottavaa, että ennen ohjeen valmistumista annettaisiin viranomaisille mahdollisuus tarkastella keskenään mahdollisesti ristiriitaisiksi koettuja ohjeen mukaisia toimintatapoja. Ohjeen kattavuuden vuoksi on myös toivottavaa, että ohjeesta on mahdollisuus saada viranomaiskäyttöön versio (esimerkiksi ilman puhelinnumeroita), jolla hätäkeskustoimintamallit tehdään läpinäkyviksi myös kentän toimijoille.

Yleisenä huomiona voidaan todeta, että tekstissä, sen luettavuuden parantamiseksi voisi käyttää pelastuslaitoksista yksinomaan pelastuslaitos nimitystä, sillä alueen pelastustoimen tehtävistä huolehtii aina pelastuslaitos. Havaintoja ohjeesta ja muutosehdotuksia on jatkossa käsitelty otsikoittain. Muutosehdotukset alleviivattuina.

1.6 Sijainnin määrittäminen

Tapahumapaikan sijainti määritetään riittävällä tarkkuudella. Ennen hälyttämistä paikantamisen tasoksi voi riittää korkeariskisissä tehtävissä kaupunginosa/kylä-tarkkuus, ellei hätäilmoituksen tekijältä heti saada tarkkaa osoitetietoa. Pitkien teiden käyttämistä ainoana kriteerinä paikantamiseen tulee kuitenkin välttää, sillä näin saatu vaste saattaa olla hyvin epätarkoituksenmukainen. Hälyttämisen ja kiireellisten toimintaohjeiden jälkeen osoite tulee tarkentaa.

...

Peruste: monet Suomen tiet ovat kymmeniä kilometrejä pitkiä ja nykyinen hätäkeskustietojärjestelmä sijoittaa tällöin pelkällä tien nimellä tehtävän paikannuksen kartta-aineiston mukaisen tieosuuden alkuun. Tästä on aiheutunut niin epätarkoituksenmukaisia vasteita, että tarkennukseen kuluvan ajan käyttö on perusteltua.

1.8. Päällekkäisilmoitus

IVO:n vastaanotettua päällekkäisilmoituksen meneillään olevasta tehtävästä hänen tulee suorittaa uusi riskinarvio ja tarvittaessa muuttaa tehtävälajia ja kiireellisyyttä sekä ryhtyä muihin tarvittaviin toimenpiteisiin: lisähälytykset, lisätietojen välittäminen tehtävään sidotuille yksiköille, tehtävän peruminen jne. Mikäli viranomainen on jo ottanut tehtävän hoitaakseen, on muutoksista sovittava tehtävälle hälytetyn muodostelman johtajan kanssa.

Peruste: Viranomaisen otettua tehtävän hoidettavakseen, myös hän on saattanut saada tilanteeseen vaikuttavaa lisätietoa myös omista lähteistään.

2.2. H-tehtävät

H-tehtävät on tarkoitettu käytettäväksi tilanteissa, joissa ilmoitusta ei sisältönsä puolesta voida kohdistaa muuhun tehtävälajiin. H-tehtäviksi kirjataan lisäksi sellaisia toimenpiteitä, jotka kuuluvat hätäkeskuspalveluihin tai tukipalveluihin, esim. yleisen vaaramerkin antaminen tai viranomaistiedote.

Esimerkkejä H-tehtävien käytöstä:

H15 Tieliikennekeskukselle välitettävät ajoradan kuntoon tai käytettävyyteen liittyvät ilmoitukset

H19 Muun kuin hätäilmoituksen tekijän hätäpaikannus

H21 Ilmoituksen tekijä tiedustelee lähintä poliisin toimipaikkaa passiasioissa.

Kehotettu soittamaan numerotiedusteluun.

H31 Ilmoituksen tekijä löytänyt polkupyöränsä joesta ja pyytää pelastuslaitokselta apua.

Kehotettu soittamaan pelastuslaitokselle.

H31 Ilmoituksen tekijä soittaa roskien tai risujen poltosta.

Ilmoituksen tekijälle ilmoitetaan, ettei Hätäkeskuslaitos kirjaa kyseistä ilmoitusta, eikä asiasta ole ilmoitusvelvollisuutta hätäkeskukseen. Paloturvallisuutta koskevissa asioissa kehoitetaan soittamaan pelastuslaitokselle.

H42 Ilmoituksen tekijä tiedustelee kuumeen hoito-ohjeita

Suljettu pois ambulanssin tarve ja yhdistetty terveysneuvonnan numeroon.

Peruste: tieliikenteen välitöntä vaaraa aiheuttamattomat tehtävät kuuluvat liikennekeskukselle. Tehtävät ajautuvat usein poliisin tai pelastustoimen tehtäviksi, joten tässä esimerkissä olisi hyvä muistuttaa asiasta.

...

Useita päällekkäisiä hätäilmoituksia tuottavissa (tai ristiriita)tilanteissa toimialan tai alueen tehtävistä vastuussa oleva TESE kerää hätäilmoituksista saadut lisätiedot ja ryhtyy harkintansa mukaan tarvittaviin toimenpiteisiin. IVO:n kuuluu tällaisessa tilanteessa kirjata aiemmasta tietosisällöstä poikkeava tieto Ilmoitukset tiedot -kenttään (tai Tehtävälokiin, jos tehtävä on toisella hätäkeskuspäivystäjällä käsittelyssä). Näissä tapauksissa IVO:t eivät pääsääntöisesti suoraan välitä tietoa tilannetta johtavalle viranomaiselle, vaan TESE välittää tiedot.

Peruste: vahingossakaan ei saa syntyä tilannetta, jossa muuttunut tieto ei tavoita tilannetta johtavaa viranomaista.

2.3 Tilanteita, joissa ilmoitus kirjataan, mutta tehtävää ei välitetä

Menettely on ymmärrettävä Hätäkeskuksen toiminnan kannalta ja se saattaa myös säästää pelastustoimen resursseja. Pelastustoimen kannalta jää ongelmaksi se, ettei näin saada luotettavaa tilastotietoa suunnittelun ja päätöksenteon tueksi. Siksi muulla ohjeistuksella tulisikin taata pelastustoimelle mahdollisuus saada pelastuslaitoksittain tiedot myös sellaisista tehtävistä, joissa tehtävälaji on selvästi pelastuksen, mutta hälyttämistä ei ole tehty.

3. Toimintaohjeet ilmoituksen tekijälle

...

pelastustoimen tehtävässä

- *lisäonnettomuuksien estäminen*
- *tulipalon rajoittaminen*
- *ohjeet poistumisesta*

...

Peruste: erilaisissa palotilanteissa ja ilmoittajan tilanteesta riippuen ohjeet ovat huomattavankin erilaiset. Tällaisia ohjeita ei ole toistaiseksi pelastustoimen taholta annettu, mutta niitä on ryhdytty valmistelemaan. Etenkin kerrostalojen huoneistopaloissa huono ohjeistus on aiheuttanut lukuisan määrän vaaratilanteita.

...

Potilaan tavoittamiseksi korkeariskisissä terveystoimen tehtävissä tulee Hätäkeskuslaitoksen hälyttää tarvittaessa virka-avuksi pelastustoimi (esim. oven murtamiseen; tehtävälaji 551). Pelastustoimen pyynnöstä Hätäkeskuslaitos kirjaa asiasta terveysviranomaisen päätöksen.

Toimivaltaisen viranomaisen murrettua/murratettua oven tms. tehtävää suorittaessaan, tietoa ei välitetä poliisille ilman erityisiä perusteita.

Peruste: Pelastustoimella ei ole valtuuksia murtaa ovea kuin pelastuslain mukaisissa pelastustehtävissä, joten pelastustoimi ei voi vastata niin rahallisesti kuin oikeudellisestikaan terveystoimen tekemästä päätöksestä. Poliisilla olisi valtuutus poliisilain nojalla murtaa / murrattaa ovi myös sairaustapauksessa. Tämän kohdan sisältö olisi selvitettävä oikeudellisesti mahdollisimman tarkasti, jottei pelastustoimelta edellytetä laitonta toimintaa, mutta potilaat pääsisivät mahdollisimman nopeasti hoitoon.

Tehtävälajin maininta tässä kohti ohjetta on tarpeellista, koska tällä hetkellä näitä tehtäviä hdytetään usealla eri tehtävälajilla.

4.2.2. Hätäkeskuslaitoksen ja viranomaisen välillä

Vastuu välitetystä hätäilmoituksesta tai tehtävästä siirtyy vastaanottavalle viranomaiselle, sen tehtäviä hoitavalle yksikölle tai muulle päivystyspisteelle, kun tämä on vastaanottanut hätäilmoituksen tai tehtävän.

Mikäli matkalla oleva yksikkö kääntyy (käännytetään viranomaisen päätöksellä) toiselle tehtävälle, vastuutehtävästä ei siirry takaisin Hätäkeskuslaitokselle, mutta Hätäkeskuslaitos vastaa, että keskeytynyt tehtävä välitetään uudelleen viranomaisen antamien ohjeiden mukaan.

...

Peruste: kuten muualtakin ohjeesta ilmenee poliisi ja pelastustoimi päättävät yksikön kääntymisestä hätäkeskukselta saamiensa tietojen perusteella itse.

4.4. Tehtävät rooleittain

...

Pelastustoimen tehtävät

Kiireelliset tehtävät, "hälytysilmoitus"

IVO

- *hälyttää tarkoituksenmukaisen vasteen*
- *huolehtii hälyttämisen jälkeen saadut tarpeelliset lisätiedot TESE:lle kirjaamalla ne tehtävälomakkeeseen*
- *välittää erityiset tiedot suoraan pelastustoiminnan johtajalle*
- *lisätietoja saadessaan tai tehtävälajin muuttuessa ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin*
- lisäyksiköiden hälyttäminen*

- tehtävän peruminen (vastuuviranomaisen päätöksellä)
- vasteen pienentäminen (vastuuviranomaisen päätöksellä)

TESE

- varmistaa hälytetyn vasteen tarkoituksenmukaisuuden ja tarvittaessa muuttaa sitä, mahdollisuuksien mukaan jo ennen tehtävän välittämistä.
- Välittää teselle tulleet uudet tiedot toimintaa johtavalle viranomaiselle.

...

Peruste: vahingossakaan ei saa syntyä tilannetta, jossa muuttunut tieto ei tavoita tilannetta johtavaa viranomaista.

4.5. Toimintamallit hälyttämisessä, tehtävän välittämisessä ja kuuluttamisessa

...

Pelastustoimi

Pelastusyksikölle välitettävässä tehtävässä tulee ilmoittaa, mikäli tiedossa:

1. Tehtävä- tai hälytysilmoitus, hätäkeskuspäivystäjän arvion perusteella
2. Hälytettävien yksiköiden kutsutunnukset
3. Tehtävälaji, tilanteen kuvaus lyhyesti
4. Kunta, kaupunginosa/kylä ja katuosoite sekä ilmoitinlaittehälytyksissä kohteen nimi

Esim. 1

Hälytysilmoitus

Turku 11

Tehtävä 411, henkilöauto palaa

Turku, Kupittaa, Lemminkäisenkatu - Untamonkatu risteys

(ei toistoa)

...

Peruste: ilmoitinlaitteilla varustetuilla kiinteistöillä on usein harhaanjohtavia katuosoitteita kiinteistöjen suuren koon vuoksi. Sisäänkäynti ilmoituslaitteelle saattaa sijaita yli kilometrinkin päässä virallisesta osoitteesta. Kiinteistön nimi helpottaa kohteen hakemista pelastuslaitosten kohdetietokannoista.

Esim. 2

Hälytysilmoitus

Helsinki P4, 15, 21, 25, 26, 292 ja Espoo 21 (lukutapa uusille tunnuksille)

Tehtävä 483, ihminen meressä

Helsinki, Länsisatama, terminaalien kohdalla

(ei toistoa)

”Puhelu kesken” -termiä on hyvä käyttää, mikäli hälytys tehdään kesken puhelua. Mikäli ensihälytyksen jälkeen tehdään hälytyksiä, olisi tehtävänannon yhteydessä hyvä käyttää ”lisähälytys” -termiä.

...

Peruste: viranomaisten uuden kutsutunnusjärjestelmän mukaiset lausuntaohjeet olisivat tässä kohti paikallaan, sillä tunnukset pitenevät jossain määrin nykyisestä. Lukutapana voisi olla tässä esitetyn mukaisesti laitoksen nimi ja kaikki sieltä hälytetyt yksiköt numero-osittain selvästi tauotettuna, käyttäen yksittäisiä numeroita.

...

Usean samanaikaisen tehtävän välittäminen yksikölle

Yksikölle voidaan antaa monta tehtävää hoidettavaksi, mikäli asiasta on erikseen tilannekohtaisesti sovittu pelastuslaitoksen kanssa. Tällöin yksikkö liitetään useaan samanaikaiseen tehtävään kiinni. Yksikkö ilmoittaa, minne tehtävälle se on matkalla ja mitkä se on vastaanottanut.

...

Peruste: ehdotettu toimintatapa on hyvin soveltuva silloin, kun tehtäviä on vähän ja ne ovat kiireettömiä sekä yksiköitä käytettävissä kiireellisiin tehtäviin runsaasti. Ruuhkautuvissa tilanteissa menettelytavoista tulee kuitenkin sopia pelastuslaitoksen valmiudesta vastaavan kanssa.

4.6. Puheryhmien käyttö

Terveystoimi

Anto-puheryhmässä liikennöi vain Hätäkeskuslaitos antaessaan A- tai B-kiireellisyiden tehtäviä yksiköille. Kaikki muu puheliikenne tapahtuu infopuheryhmässä.

C- ja D-kiireellisyiden tehtävät välitetään ilman puhetta.

Pelastustoimi

Anto-puheryhmässä liikennöi vain Hätäkeskuslaitos antaessaan tehtäviä yksiköille.

Kaikki muu puheliikenne yksiköiden ja Hätäkeskuslaitoksen välillä tapahtuu Infopuheryhmässä.

Pelastus ja Terveystoimi samalla tehtävällä

Anto-puheryhmässä liikennöi vain Hätäkeskuslaitos antaessaan tehtäviä yksiköille toimialakohtaisissa anto-ryhmissä yksiköille. Kaikki muu puheliikenne yksiköiden ja Hätäkeskuslaitoksen välillä tapahtuu Infopuheryhmässä, joka määräytyy sen perusteella, kumman toimialan johtovastuulla tehtävä on.

...

Peruste: puheryhmien määrätymisperusteiden erityisesti yhteistoimintatehtävillä on syytä olla päivystäjällä selvät, jotta viestiliikenne voidaan hoitaa vähimmissä mahdollisissa ryhmissä ja puhuttu tieto saavuttaa kerralla kaikki toimijat.

4.7. Hätäkeskuslaitoksen suhde yksiköihin

...

Tehtävältä kääntäminen toiselle

Hätäkeskuslaitoksen tulee välittää alemman kiireellisyysluokan tehtävällä olevalle yksikölle uusi kiireellisempi tehtävä silloin, kun se kokonaisharkinnan perusteella on tarkoituksenmukaista. Harkinnassa tulee huomioida uuden tehtävän kiireellisyys ja tehtävälaji, saavutettava aikahyöty sekä tehtävästä vastuussa olevan viranomaisen todellinen kyky irtaantua uuteen tehtävään.

Tehtävästä vastuussa oleva viranomainen päättää tapauskohtaisesti, pystyykö se irtaantumaan tai kääntyykö se toiselle tehtävälle. Kun tehtävää hoitava viranomainen saa toisen tehtävän, vastuu keskeytyneestä tehtävästä ei siirry takaisin Hätäkeskuslaitokselle. Hätäkeskuslaitos vastaa kuitenkin siitä, että tehtävä välitetään edelleen viranomaisen ohjeiden mukaan.

...

Peruste: pelastustoimen tehtävissä pelastustoiminnan johtajan tulee tehdä päätös tilanteen mukaan. Hän myös ohjeistaa korvaavan yksikön valintaperusteen (kuten poliisillakin).

8.2. Yksikön uudelleen hälyttäminen

...

Pelastustoimi

...

Hälytysryhmän hälytys: hälytettäessä ennalta määrättyä hälytysryhmää kuten esimerkiksi pelastuslaitoksen johtokeskusta tai kunnan johtoryhmää, kerrotaan asiasta pelastustoiminnan johtajalle, ellei ryhmä ole antanut tehtävä vastaanotettu tietoa 30 minuutin kuluessa.

Perustelu: kun tämänkaltaiset ryhmät on luotu ja järjestetty kohdan 9.2 perusteluissa esitetyllä tavalla, on tärkeää, että myös pelastustoiminnan johtaja saa tiedon, ellei ryhmä ole saanut tehtävää ole saanut hälytystä tai ei kykene vastaamaan hälytykseen.

8.7. Toiminta kun potilasta ei löydy – X-7

Hätäkeskuslaitos ei anna terveystoimen tehtävällä olevalle yksikölle X-7-koodia.

Mikäli yksikkö kertoo, ettei potilasta löydy ja pyytää toimintaohjeita,

Hätäkeskuslaitos:

- ☐ Soittaa ilmoituksen tekijälle/kohteeseen uudestaan (tai tarkistaa osoitetiedot nauhalta) ja tarvittaessa pyytää ilmoituksen tekijää järjestämään opastus.
- ☐ Jos potilasta ei tämänkään jälkeen löydetä, Hätäkeskuslaitos antaa sairaankuljetusyksikölle (tai ensivasteyksikölle) kaikki käytettävissä olevat tiedot, jotta tehtävän luonnetta ja tietojen luotettavuutta voidaan arvioida uudelleen sekä käyttää päätöksenteon pohjana (X-7 vai murtautuminen kohteeseen). Ilmoituksen vastaanottanut hätäkeskuspäivystäjä kertoo sairaankuljettajille (tai ensivasteyksikölle) mm.
 - ☐ kuka ilmoitti tehtävästä
 - ☐ tuliko ilmoitus kohteesta
 - ☐ mihin ilmoittajan tiedot perustuivat
 - ☐ ilmoittajan puhelinnumero ja liittymän haltija
 - ☐ puhelinnumeron ja osoitteen vertailu
 - ☐ ilmoittajan asiallisuus
 - ☐ ilmoituksen luotettavuus
 - ☐ avunpyynnön syy ja
 - ☐ tarjoutuva oire.
 - ☐ Saamiensa tietojen perusteella tehtävää hoitava viranomainen tekee päätöksen siitä, onko kohteeseen syytä murtautua tai pyydetäänkö huoltomies paikalle. Sairaan kuljetusyksikkö selvittää kiinteistön huoltoyhtiön yhteystiedot ja sopii ovenavauksesta. Tarvittaessa tehtävää hoitava viranomainen konsultoi päivystävää ensihoitolääkäriä (tai L4).

Mikäli potilas on tehtävää hoitavan viranomaisen mielestä mahdollisessa hengenvaarassa, Hätäkeskuslaitos tekee pyynnöstä hätäpaikannuksen ja hälyttää

pyynnöstä poliisin etsimään potilasta. Etsintätehtävä on kiireellinen virka-aputehtävä eikä siihen tarvita ennakoon poliisin lupaa. Myös Hätäkeskuslaitos voi ehdottaa edellä mainittuja toimenpiteitä sairaankuljetusyksikölle.

Potilas voi olla hengenvaarassa, mikäli on

- altistunut myrkytykselle
- altistunut korkeaenergiselle onnettomuudelle
- akuutisti itsetuhoisin
- muutoin vakavasti vammautunut tai sairastunut.

Mikäli potilas ei ole hengenvaarassa, sairaankuljetusyksikkö (tai ensivasteyksikkö) voi pyytää poliisin virka-apua potilaan löytämiseksi. Virka-avunpyyntö esitetään suoraan poliisin johtokeskukseen ensisijaisesti päivystävän ensihoitolääkärin tai lääkintäesimiehen toimesta. Poliisille tehty virka-avunpyyntö ilmoitetaan välittömästi myös Hätäkeskuslaitokseen (merkitään tietokantaan).

Peruste: Ohjeissa olisi hyvä olla maininta siitä, onko menettelytapa sama pelastustoimen ensivasteyksiköille. Muutoin tästä tarvitaan omat ohjeet.

9. Tukipalvelut

Hätäkeskuslaitoksen pelastustoimen, poliisitoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen viranomaisille antamia hätäkeskuspalveluihin kuuluvia kiireellisiä tukipalveluita ovat:

1) työturvallisuuteen liittyvien varotietojen hakeminen ja välittäminen viranomaisille pyynnöstä

- tiedot haetaan ELS-tietojärjestelmästä tai Patja-rekisteristä ja annetaan viivytyksettä tehtävän välittämisen yhteydessä

2) lisähälytykset ja hälytysvasteen muuttaminen

- lisähälytykset tehdään pyynnöstä tai ilman, jos Hätäkeskuslaitokseen tulee uutta muuttunutta tietoa tapahtuneesta

- Hätäkeskuslaitoksen tulee hälyttää jo tehtävällä olevia yksiköitä korkeamman kiireellisyyden tehtäviin

...

Peruste: Hätäkeskuksella ei ole määräysvaltaa poliisin ja pelastuksen yksiköihin. Yksiköt voidaan kyllä hälyttää alemman kiireysasteen tehtävältä kiireemmälle tehtävälle, mutta lopullinen kääntymispäätös jää ainakin pelastustoimen osalta pelastustoiminnan johtajalle.

9.2. Tukipalveluiden ulkopuolelle rajattavat tehtävät

...

– Erilaisten organisaatioiden, jotka eivät liity Hätäkeskuslaitoksen seurannassa olevien tehtävien hoitoon, kutsuminen kokoon tai muu informointi

- esimerkiksi kuntien erilaisten valmius- tai johtoryhmien kokoon kutsuminen, ellei niitä ole etukäteen ohjelmoitu hätäkeskusjärjestelmään hälytysryhmiksi. Tällaisten ryhmien hälyttämisestä päättää tehtävän vastuuviranomainen.

...

Peruste: Päivystäjälle ei saa missään tapauksessa syntyä käsitystä, etteikö esimerkiksi pelastustoimen tehtävään liittyvä kunnan johtoryhmän

koollekutsuminen olisi hätäkeskukselle kuuluva tukipalvelu. Näin kirjoitettuna saadaan selvät ohjeet miten asia tulee järjestää.

10.2. Pelastustoimi

Kiireellisten tehtävien ruuhkatilanne

...

Kiireellisten tehtävien ruuhkatilanteessa IVO ei hälytä vaste-ehdotusta, vaan yhteistoiminnassa pelastustoiminnasta vastuussa olevan tahon (tai kiireellisessä tapauksessa TESE:n) kanssa selvittää toiseen tehtävään matkalla olevien yksiköiden mahdollisuuden kääntyä korkeamman riskin tehtäville tai irrottautua meneillään olevista tehtävistä. Mikäli TESE on joutunut tekemään päätöksen, on siitä välittömästi informoitava pelastustoiminnasta vastuullista tahoa, jotta voidaan päättää valmiuden kohottamisesta tai korvaamisesta tarvittaessa.

...

Peruste: Parhaiten yksikön kääntymismahdollisuuden tuntee tehtävällä oleva pelastusyksikkö tai pelastusmuodostelman johtaja. Tesen päätökset jäävät aina siitä riippuvaiseksi. Yhteydenotto pelastuslaitoksen päätösvaltaiseen päivystäjään saattaa mahdollistaa myös valmiuden nopean nostamisen.

Kiireettömien tehtävien ruuhkatilanne

...

Kiireettömien tehtävien ruuhkatilanteessa IVO ei hälytä vaste-ehdotusta, vaan siirtää tehtävän TESEN välitysvastuulle. TESE pyrkii hälytysratkaisullaan turvaamaan riittävän valmiuden säilymisen korkeariskisiä pelastustehtäviä varten. Erityistä huomiota tulee kiinnittää hyvän logistiikan säilymiseen kiireettömien tehtävien hoidossa. Syntyneestä tai syntymässä olevasta ruuhkatilanteesta on informoitava pelastuslaitoksen pelastustoiminnasta vastuullista tahoa.

...

Peruste: Useiden pelastuslaitosten tilannekeskukset kykenevät heti tai pienellä viiveellä avustamaan kiireettömien tehtävien ruuhkatilanteissa, kunhan tieto tilanteesta saadaan. Samoin usein on mahdollista tehdä valmiutta nostavia toimia, jolloin ruuhkaa ei pääse syntymään.

16 Ulkomailla ja Ahvenanmaalla tapahtunutta hätätilannetta koskevien ilmoitusten käsittely

Salityöskentelyohjeen perustuessa nykyiseen lainsäädäntöön siinä ei luonnollisesti ole mainintaa lähialueyhteistyöstä. Hätäkeskuslaitoksen tulisi kuitenkin omalta osaltaan huolehtia siitä, että lähialueyhteistyöstä tehdyt sopimukset saatetaan yhtenäisiksi ja toiminta vastaamaan nopeaa avunsaantia niillä alueilla naapurivaltioissa, joissa avun saanti nykysopimuksin perustuu Suomesta saapuviin pelastusvoimiin.

Tällaisia alueita löytyy Ruotsista, Norjasta ja Venäjän Federaatiosta. Nykyisellään sopimukset ovat varsin erillisiä siten, että osa on paikallisia sopimuksia osan ollessa valtioiden välisiä. Esimerkiksi pelastuslaitokset ja Venäjän Federaatioon rajoittuvat nykyiset hätäkeskukset ovat tehneet toisistaan poikkeavia toiminta- ja hälytysohjeita avunannosta esimerkiksi Karjalan Tasavaltaan. Hätäkeskuslaitoksen tulisi olla mukana kehittämässä ja yhdenmukaistamassa

lähialueyhteistyössä käytettävää hälyttämisyhteistyötä, toimintamallia sekä toiminnan harjoittelua. Samoin tulisi antaa ohjeet, kuinka menetellään vieraan valtion hätäkeskuksen tai viranomaisen suorittamaan hälytykseen kanssa.

17 Virka-aputehtävät

Yleistä

Virka-apu on viranomaisen toiselle viranomaiselle tai yksityiselle taholle antamaa apua, jossa viranomainen käyttää toimivaltuuksiaan tai voimavarojaan mahdollistaakseen toisen viranomaisen tehtävän suorittamisen, määräyksen toteuttamisen tai antaakseen yksityiselle mahdollisuuden käyttää jotain oikeuttaan. Usein virka-apun taustalla voi olla se, ettei viranomaisella ole tarvittavaa kalustoa tai henkilöstöä hoitamaan kyseistä tehtävää. Mikäli hätäilmoituksesta syntyy kiireellinen (välittömiä toimia vaativa) tai hälytysajona suoritettava tehtävä, kyseessä ei välttämättä ole virka-aputehtävä. Mikäli Hätäkeskuslaitoksessa ei tiedetä, onko kyseessä virka-apu- vai hälytystehtävä, tehtävä välitetään yksikölle. Yksikkö päättää tehtävän hoitamisesta.

Peruste: Jo oheinen luettelo paljastaa, että hyvin suuri osa virka-aputehtävistä on kiireellisiä. Lisäksi hyvin monessa tapauksessa muiden, kuin poliisin antama virka-apu perustuu enemmän voimavarojen kuin valtuuksien käyttöön.

Esimerkkejä tehtävistä, jotka eivät ole virka-aputehtäviä vaan normaaleja hälytystehtäviä

- o koulukotikarkurilla on etsintäkuulutus voimassa ja henkilön olinpaikka on tiedossa*
- o potilas käyttäytyy aggressiivisesti tai uhkaavasti ambulanssihenkilöstöä tai muita ihmisiä kohtaan*

Ennalta sovitut virka-aputehtävät

Viranomaiset voivat antaa Hätäkeskuslaitokselle valtuudet hälyttää yksiköitä tiettyihin virka-aputehtäviin ilman erillistä pyyntöä. Tehtävän antamista suoraan puoltavat mm. tilanteen hankaloituminen virka-apun viivästyessä sekä virka-apun pyytäjän todelliset mahdollisuudet ryhtyä ottamaan yhteyttä viranomaiseen.

Tällaisia tilanteita ovat mm.

- o poliisin virka-apu lipuntarkastajille henkilöllisyyden selvittämiseksi*
- o terveystoimen tai pelastustoimen virka-apu poliisille piiritystilanteissa*
- o terveystoimen virka-apu pelastustoimelle tulipalotilanteissa, joissa ei ole potilasta*
- o pelastustoimen virka-apu terveystoimelle sisäänpääsyn varmistamiseksi*
- o poliisin virka-apu sisäänpääsyn turvaamiseksi akuuteissa tilanteissa asiallisen ilmoituksen tekijän pyytäessä, esim. asunnossa vesivuoto, eikä asuntoon päästä sisään*
- o pelastustoimen virka-apu rajavartiolaitokselle meripelastustehtävien hoitamiseksi*

Lisätty kaksi oleellista, kiireellistä ja ennakolta sovittua virka-aputehtävyyppiä.

Tilannekohtaisesti hoidettavat virka-apupyynnöt

Kun hätäilmoitus tai muu pyyntö selviää muuksi, kuin ennalta sovituksi virka-apupyynnöksi, kehoitetaan avun pyytäjää ottamaan yhteyttä virka-apua antavaan tahoon. Hätäkeskuslaitos ei muutoin osallistu tällaisen virka-apupyynnön käsittelyyn. Mikäli viranomainen päättää antaa virka-apua, Hätäkeskuslaitos tekee hälytyksen virka-aputehtävään lähteville yksiköille.

Esimerkkejä virka-aputehtävistä

- ambulanssi pyytää poliisipartiota paikalle, kun potilas kieltäytyy lähtemästä sairaalaan.
- poliisin virka-apu terveystoimelle mielenterveyspotilaan arviointi- ja muissa tehtävissä
- matkalla oleva yksikkö pyytää poliisia mukaan tehtävälleen vain siksi, että tehtävään liittyy jokin varotieto ilman hätäpuhelussa esiin tullutta työturvallisuusriskiä.
- ilmoituksen tekijä pyytää poliisin apua noutaakseen omaisuuttaan entiseltä puolisoltaan
- pelastustoimen virka-apu terveystoimelle potilaan kantamisessa
- poliisitoimen virka-apu pelastustoimelle kaasupullon tekeminen vaarattomaksi
- pelastustoimen virka-apu toiselle viranomaiselle etsintätehtävissä
- puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen virka-apu 112-toimijalle

Selvennetty tekstiä

20 Kulotus-, roskanpolttoa ja merkittäviä savuja koskevien ilmoitusten käsittely

Yleistä

Pelastuslain mukaan kulotuksista ja merkittävistä savuista on ilmoitettava alueen pelastuslaitokselle. Kulotuksella tarkoitetaan metsämaan, pellon tai ruohikon kulotusta – ei nuotion tai roskien polttoa.

Toiminta kulotus- ja merkittäviä savuja koskevissa ilmoituksissa

Ilmoitus kulotuksesta tai savusta tulee pelastuslaitokselta Hätäkeskuslaitokseen. Hätäkeskuslaitoksessa

- tapahtuma kirjataan tehtävlajilla H36 ja laitetaan seurantaan
- Pitkäaikaiset risusavotat, hiili- ja tervamiilut, asfalttiasemat ym. vakiosavut ilmoitetaan kuten kulotuksetkin.

Peruste: Pelastuslain mukaan myös merkittävistä savuista on ilmoitettava pelastuslaitokselle. Hätäkeskuksen tilannetietoisuuden lisäämiseksi (esim. valvontalentojen informoimiseksi) voisi olla tarpeellista, että myös tiedossa olevat merkittävät savu ilmoitettaisiin ja kirjattaisiin hätäkeskuksessa.

Toiminta roskien ja risujen polttoilmoituksissa

Mikäli asiakas soittaa roskien tai risujen poltosta Hätäkeskuslaitokseen,

- ☐ ilmoitetaan soittajalle, ettei Hätäkeskuslaitos kirjaa kyseistä ilmoitusta, eikä asiasta ole ilmoitusvelvollisuutta hätäkeskukseen.

- ☐ kaikissa paloturvallisuutta koskevissa asioissa kehoitetaan soittamaan pelastuslaitokselle.

- ☐ naapurisopua koskevissa asioissa tehtävä kuuluu poliisin toimialaan.

...

Peruste: Lukuisat vuosittaiset pelastustoimelle kuulumattomat roskienpolttotehtävät, joissa ilmoittajan tärkeimpänä motiivina on aiheuttaa naapurille vaikeuksia.

23 Toiminta vesialueilla tapahtuvissa tehtävissä

Huomio: Vaasan meripelastuslohkokeskuksen toiminta päättyy 31.12.2011

...

Taulukko sivulla 64

Hinaukset yms.

Kun kyseessä on hinaus tms. kiireetön tehtävä sisävesialueella:

- suorita tilannearvio

- yhdistä tarvittaessa tai ohjeista ottamaan yhteyttä esim. järvipelastusseuraan tai muuhun paikalliseen toimijaan

- yhdistä tai välitä tehtävä järvipelastusseuraan tai muuhun paikalliseen toimijaan

Peruste: Ohjeen mukaan hätäkeskus antaisi kiireettömissä tilanteissa vain järvipelastusyhdistyksen numeron avun tarvitsijalle. Se saattaa johtaa hankalaan tilanteeseen, kun järvipelastusaluksen päivystäjä ei tiedä, onko häke tehnyt riskinarviota vai ei. Tavoitteena siis olisi, että myös riskinarvion jälkeen kiireettömiksi osoittautuneissa tehtävissä hätäkeskus voisi hälyttää meri- tai järvipelastusaluksen, vaikka tilanne ei täyttäisikään pelastustoimen hälyttämisen kriteereitä. Vastaavassa tilanteessa soittaja ei joudu merialueella ottamaan uutta puhelua.

25. Ilmoitinlaitteet

Ilmoittimen huolto

...

Tilapäinen huoltoon kytkentä

Kiinteistön oman ilmoituksen perusteella Hätäkeskuslaitos voi merkitä paloilmoitinkohteen huoltoon kytketyksi silloin, kun kiinteistössä on omaa toimintaa. Asiakkaalle kerrotaan, että laitteen tila pitää ilmoittaa Hätäkeskuslaitokseen uudelleen samana päivänä ennen klo 16, ellei jo valmiiksi tiedetä työn jatkuvan pidempään. Tietojärjestelmään ei kirjata ilmoituksen tekijän yhteystietoja.

...

Perustelu: tilapäinen kuvaa tilannetta paremmin kuin päivittäinen, josta voi saada sen kuvan, että jatkuva päivittäinen irtikytkentä olisi luvallista

...

Palohälytys

IVO hälyttää yksiköt, jonka jälkeen TESE soittaa paloilmoitinhälytyksissä laitteen vastuuhenkilölle ja selvittää hälytyksen syyn. Vastuuhenkilöä pyydetään menemään paikan päälle ja kysytään siihen kuluva aika.

Jos yhteys hälyttävään kohteeseen saadaan, eikä siellä ole havaittu savua tai tulta,

pyydetään häntä siirtymään paloilmoitinkaapille.

Jos laitteen vastuuhenkilö on paloilmoitinkaapilla, pyydetään häntä

☐ *katsomaan, mikä alue hälyttää (jos onnistuu ilman paloilmoitinkaapin oven avaamista)*

☐ *tarkastamaan koko hälyttävä alue vaarantamatta itseään*

☐ *opastamaan palokuntaa ja soittamaan hätäkeskukseen mahdollisesti havaitusta hälytyksen syystä.*

Peruste: liian usein pidetään itsestään selvänä, että automaattinen paloilmoin antaa erheellisen ilmoituksen. Samalla on syytä painottaa pelastustyönjohtajan tiedonsaannin tärkeyttä.

Erkki Hokkanen
puheenjohtaja

Lauri Jaakola
sihteeri